

Eduskunta
Talousvaliokunta
tav@eduskunta.fi

Lausuntopyyntö 27.10.2022

HE 172/2022 vp Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi kilpailulain muuttamisesta

Eduskunnan talousvaliokunta on pyytänyt asiantuntijalausuntoa hallituksen esityksestä eduskunnalle, jossa esitetään muutettavaksi kilpailulakia. Lain muutoksen seurauksena yrityskauppavalvonnan ilmoitusvelvollisuus laajenisi koskemaan aikaisempaa suurempaa joukkoa yrityskauppoja.

Kilpailu- ja kuluttajavirasto (KKV) pitää yrityskauppavalvonnan soveltamisalan laajentamista erittäin tärkeänä kilpailun toimivuuden ja Suomen kansantalouden kannalta. Yrityskauppavalvonnan tavoitteena on ehkäistä kuluttajien kannalta haitallista markkinoiden keskittymistä etukäteiskontrollin avulla. Haitallinen keskittyminen johtaa hintojen nousuun ja laadun heikkenemiseen. Kilpailun lisääntyminen sen sijaan lisää talouden tuottavuuden kasvua. Jälkikäteen puuttuminen markkinoiden keskittymiseen ja siitä seuraaviin haittoihin, kuten hintojen nousuun, ei ole käytännössä mahdollista.

Kilpailulain nykyiset liikevaihtorajat ovat huomattavan korkeat Suomen kansantalouden ja markkinoiden kokoon nähden. Yrityskauppavalvonnan ulkopuolelle rajautuu suuri määrä toimialoja (TOL-luokituksista riippuen noin 33–66 prosenttia) ja lukuisia paikallisia markkinoita. Rajat ovat myös selvästi korkeammat kuin muissa samankokoisissa EU-maissa ja Pohjoismaissa. Lainsäädäntö Suomessa on siten nykyisellään selvästi markkinoiden haitallista keskittymistä sallivampaa kuin esimerkiksi muissa Pohjoismaissa.

Uudistuksesta seuraisi merkittäviä hyötyjä. Hallituksen esitykseen sisältyvä arvio hyödyistä perustuu KKV:n vuonna 2021 julkaisemaan selvitykseen. Selvityksen mukaan uudistuksesta seuraisi vuosittain noin 50–67 miljoonan euron kuluttajahyödyt. Arvio hyödyistä on erittäin maltillinen. Laskelmissa on käytetty konservatiivisia oletuksia eikä arvio sisällä hyötyjä, jotka aiheutuvat kilpailun myönteisistä vaikutuksista tuottavuuskehitykseen.

Ilmoitusvelvollisuuden laajentamisesta yrityksille aiheutuvat kustannukset ovat vuosittain noin 5–10 miljoonaa euroa ja viranomaiselle aiheutuvat kustannukset noin 300 000 euroa. Hallinnollisten kustannusten nousu jää siten huomattavasti uudistuksen hyötyjä pienemmäksi. Kyselytutkimukseen mukaan yrityskauppavalvontaprosessista yrityksille aiheutuvat kustannukset ovat myös erittäin vähäisiä suhteessa yritysjärjestelyn kokonaiskustannuksiin (tyypillisesti 0–10 % kustannuksista). Myös valvonnan viivästyttävä vaikutus yritysjärjestelyjen toteuttamiseen on varsin rajallinen. Noin yhdeksän kymmenestä yrityskaupasta hyväksytään ensimmäisen vaiheen käsittelyssä, joka kestää enintään kuukauden.

Sanna Syrjälä
johtaja

Riku Buri
johtava ekonomisti